EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

10. juuni 2004 *

Kohtuasjas C-87/02,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad M. van Beek ja R. Amorosi, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Itaalia Vabariik, esindaja: *avvocato dello Stato* M. Massella Ducci Teri, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on tuvastada, et kuna Abruzzo maakond ei kontrollinud, kas Teramos (Itaalia) asulavälise ringmaantee ehitamise projektile (projekt, mida tuntakse nimega „Lotto zero — Variante, tra Teramo e Giulianova, alla strada statale SS 80"),

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

mis on nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, lk 40) II lisas loetletud liiki projekt, oli nõutav keskkonnamõju hindamine kooskõlas direktiivi artiklitega 5–10, on Itaalia Vabariik rikkunud selle direktiivi artikli 4 lõikest 2 tulenevaid kohustusi,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud A. Rosas (ettekandja), A. La Pergola, R. Silva de Lapuerta ja K. Lenaerts,

kohtujurist: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades ettekandja-kohtuniku ettekannet,

olles 8. jaanuari 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon esitas EÜ artikli 226 alusel hagiavalduse, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 13. märtsil 2002, paludes tuvastada, et kuna Abruzzo maakond ei kontrollinud, kas projektile asulavälise ringmaantee ehitamiseks Teramos (Itaalia) (projekt, mida tuntakse nimega „Lotto zero — Variante, tra Teramo e Giulianova, alla strada statale SS 80"), mis on nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, lk 40) II lisas loetletud liiki projekt, oli nõutav keskkonnamõju hindamine kooskõlas direktiivi artiklitega 5–10, siis on Itaalia Vabariik rikkunud selle direktiivi artikli 4 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

2 Direktiivi 85/337 kohaldatakse vastavalt artikli 1 lõikele 1 tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise suhtes.

3 Direktiivi artikli 1 lõige 2 määratleb projekti järgmiselt:

„— ehitiste või muude käitiste püstitamine või kavade teostamine,

— muu sekkumine looduskeskkonda ja maastikku, kaasa arvatud maavarade kaevandamine".

4 Direktiivi 85/337 artikli 2 lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagamaks, et enne loa andmist hinnatakse muu hulgas oma laadi, mahu või asukoha tõttu keskkonda oluliselt mõjutada võivaid projekte.

Sellised projektid on määratletud artiklis 4."

5 Direktiivi 85/337 artikkel 4 sätestab:

„1. Kui artikli 2 lõikest 3 ei tulene teisiti, hinnatakse I lisas loetletud klassidesse kuuluvaid projekte artiklite 5–10 kohaselt.

2. II lisas loetletud klassidesse kuuluvaid projekte hinnatakse artiklite 5–10 kohaselt, kui liikmesriigid leiavad, et nende omadused seda eeldavad.

Selleks võivad liikmesriigid muu hulgas täpsustada teatavad hinnatavate projektide liigid või kehtestada kriteeriumid ja/või künnised, mis on vajalikud selleks, et kindlaks määrata, milliseid II lisas loetletud klassidesse kuuluvaid projekte hinnatakse artiklite 5–10 kohaselt."

6 Direktiivi 85/337 II lisa käsitleb artikli 4 lõike 2 kohaseid projekte ning selle punkti 10 „Infrastruktuuriprojektid" alapunktis d on mainitud järgmisi projekte:

„Teede, sadamate, kaasa arvatud kalasadamad, ja lennuväljade ehitamine (I lisaga hõlmamata projektid)".

7 Direktiivi 85/337 artikkel 5 täpsustab minimaalse teabe, mida arendaja peab esitama. Artikkel 6 paneb liikmesriikidele kohustuse võtta vajalikke meetmeid, et tagada asjaomaste ametiasutuste ja üldsuse informeerimine ning võimalus avaldada oma arvamust enne projekti käivitamist. Artikkel 8 kohustab pädevaid ametiasutusi arvestama teabega, mida on kogutud kooskõlas artiklitega 5 ja 6. Artikkel 9 kehtestab pädevatele ametiasutustele kohustuse teavitada asjaomast üldsust vastuvõetud otsusest ja sellele lisatud tingimustest.

8 Direktiivi 85/337 artikkel 12 näeb ette, et liikmesriigid võtavad direktiivi järgimiseks vajalikud meetmed kolme aasta jooksul alates direktiivi teatavakstegemisest. Direktiiv tehti liikmesriikidele teatavaks 3. juulil 1985.

9 Seda direktiivi on muudetud nõukogu 3. märtsi 1997. aasta direktiiviga 97/11/EÜ (EÜT L 73, lk 5), mille artikli 3 lõige 1 sätestab ülevõtmise hiljemalt 14. märtsil 1999. Direktiiv 97/11 ei olnud seega kohaldatav käesoleva kohtuasja sündmuste toimumise ajal.

10 Direktiivi 85/337, mida on muudetud direktiiviga 97/11, artikli 4 lõige 2 ja sellele järgnevad lõiked sätestavad:

„2. Kui artikli 2 lõikest 3 ei tulene teisiti, teevad liikmesriigid II lisas loetletud tööde puhul:

a) üksikjuhtumite uurimise

või

b) endi kehtestatud künniste või tingimuste

abil kindlaks, kas tööd hinnatakse artiklite 5–10 kohaselt.

Liikmesriigid võivad teha otsuse kohaldada mõlemaid alapunktides a ja b nimetatud võimalusi.

3. Lõike 2 alusel üksikjuhtumeid uurides või künniseid või tingimusi kehtestades võetakse arvesse asjakohaseid III lisas sätestatud valikutingimusi.

4. Liikmesriigid tagavad, et pädevate asutuste lõike 2 kohane otsus avalikustatakse."

Siseriiklikud õigusnormid

11 Vabariigi presidendi 12. aprilli 1996. aasta dekreedi pealkirjaga „Atto di indirizzo e coordinamento per l'attuazione dell'art 40, comma 1, della L. 22 febbraio 1994, n. 146, concernente disposizioni in materia di valutazione di impatto ambientale" (Juhindumis- ja koordineerimisakt 22. veebruari 1994. aasta seaduse nr 146 keskkonnamõju hindamisega seotud sätete kohta artikli 40 lõike 1 kohaldamiseks) (GURI nr 210, 7.9.1996, lk 28, edaspidi „12. aprilli 1996. aasta dekreet") artikkel 1 sätestab:

„1. Trento ja Bolzano maakonnad ja autonoomsed provintsid tagavad, et lisades A ja B loetletud projektide keskkonnamõju hinnatakse kooskõlas direktiiviga 85/337/EMÜ, järgides käesolevas aktis sisalduvaid juhiseid.

[...]

4. Keskkonnamõju hindamismenetlus on kohustuslik lisas B loetletud projektide suhtes, mis paiknevad kasvõi osaliselt 6. detsembri 1991. aasta seadusega nr 394 määratletud looduskaitsealadel.

[...]

6. Lisas B loetletud projektide suhtes, mis ei paikne looduskaitsealadel, kontrollib pädev ametiasutus kooskõlas artiklis 10 ettenähtud reeglite ja lisas D ettenähtud teabega, kas projekti olemus nõuab keskkonnamõju hindamismenetluse algatamist."

12 12. aprilli 1996. aasta dekreedi artikli 10 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Artikli 1 lõikes 6 ettenähtud projektide suhtes taotleb selles lõikes sätestatud kontrolli ehitustööde täitja või pädev ametiasutus, kes ettepaneku teeb. Teave, mida ehitustööde täitja või ametiasutus peab selleks kontrolliks esitama, puudutab projekti kirjeldust ja vajalikke andmeid, et teada ja hinnata peamisi mõjusid, mida projekt võib keskkonnale põhjustada.

2. Pädev ametiasutus võtab 60 päeva jooksul vastu otsuse lisas D nõutava teabe alusel ja teeb kindlaks võimalikud meetmed, mis võimaldavad mõju leevendada ja töid ja/või ehitust kontrollida. Juhul, kui pädev ametiasutus ei vasta eespool nimetatud tähtaja jooksul, tähendab see seda, et projekt on menetlusest välja arvatud. Trento ja Bolzano maakonnad ja autonoomsed provintsid võtavad vajalikke meetmeid, et kontrolli nõudvate projektide ja nende kontrolltulemuste loetelu avaldataks."

13 12. aprilli 1996. aasta dekreedi lisa B, mis käsitleb selle dekreedi artikli 1 lõikes 4 nimetatud projektide liike, sätestab punkti 7 alapunktides g ja h:

„g) Asulavälised kõrvalteed;

h) ümbersõiduteede ehitamine linnapiirkondades või olemasolevate, üle 1500 meetri pikkuste teede laiendamine nelja või enama sõidurajaga teedeks linnapiirkonnas."

14 12. aprilli 1996. aasta dekreedi lisa D täpsustab asjaolud, mida pädev asutus peab arvestama projekti omaduste ja asukoha uurimisel selle dekreedi artikli 1 lõikes 6 sätestatud kontrolli raames.

15 Abruzzo maakond on 12. aprilli 1996. aasta dekreedi üle võtnud 23. septembri 1997. aasta piirkondliku seadusega nr 112 „Norme urgenti per il recepimento del decreto del Presidente della Repubblica 12 aprile 1996" (Kiireloomulised eeskirjad Vabariigi Presidendi 12. aprilli 1996. aasta dekreedi ülevõtmiseks).

Kohtueelne menetlus

16 Komisjoni esitatud hagiavaldusest ilmneb, et 11. mail 1998 nõudis komisjon Itaalia ametiasutustelt projekti „Lotto zero" kohta teabe esitamist. Sellel ajal komisjonil

oleva teabe kohaselt anti sellele projektile luba ilma keskkonnamõju hindamismenetluseta ja ilma eelneva keskkonnamõju hindamise vajalikkuse kontrollita.

17 Komisjon oli Euroopa Parlamendi ühe liikme küsimuse tõttu teadlik, et projekti eesmärk on ehitada 10,50 meetri laiune kiire ümbersõidutee lõik nelja viadukti ja nelja tunneliga. Tee läbiks piirkonna, mis on Teramo provintsi ajaloolisest keskusest Abruzzos (Itaalia) mõne meetri kaugusel asuvate elamute lähedal, ning mõjutaks Tordino jõe sängi, mis on keskkonnaväärtustamise objektiks projektis nimega „Fiume Tordino medio corso", mida ühendus rahastab. Itaalia Vabariik oli välja pakkunud selle piirkonna ühenduse tähtsusega alana vastavalt menetlusele, millega kavatseti luua Euroopa ökoloogiline võrgustik „Natura 2000" nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, lk 7) tähenduses.

18 Itaalia Vabariik kinnitas 23. juuli 1998. aasta kirjaga komisjonile, et projekt puudutab kahe sõidurajaga 10,50 meetri laiuse, kuid täpsustamata pikkusega tee ehitust, mille Teramo provintsi territooriumi läbiv osa mõjutab Tordino jõe parempoolset jõgikonda ja on 5440 meetrit pikk, sellest 2260 meetrit viadukte ja 930 meetrit tunneleid.

19 Komisjoni, Itaalia keskkonnaministeeriumi ja Itaalia alalise esinduse kirjavahetusest nähtub, et Abruzzo maakond andis 12. märtsil 1999 nõusoleku tööde läbiviimiseks ja et tööde korraldamiseks nimetatud erivolinik otsustas keskkonnamõju hindamist ja eelnevat kontrolli mitte teostada.

20 21. mai 1999. aasta kirjaga juhtis ministeerium tähelepanu 12. aprilli 1996. aasta dekreedis sätestatud nõuetele ja palus projekti erivolinikul ning Abruzzo maakonnal põhjendada otsust projekti keskkonnamõju hindamise ja eelneva kontrolli teostamata jätmise kohta. Seejärel palus erivolinik alustada Abruzzo maakonnal keskkonnanõuetele vastavuse kontrolli piirkondlikku menetlust kooskõlas 12. aprilli 1996. aasta dekreediga.

21 Projekti suhtes kohaldati menetlust, mille eesmärk oli kontrollida, kas projekt peaks läbima keskkonnamõju hindamise. Arvestades eriti seda, et asjaomane maakond ei olnud seaduse nr 394/91 ja piirkondliku seaduse nr 38/96 tähenduses kaitseala, otsustas Abruzzo maakond regionaalse dekreediga nr 25/99, 15. novembri 1999. aasta prot. nr 3624, anda heakskiitva arvamuse keskkonnanõuetele vastavuse kontrollile ja seetõttu projektile keskkonnamõju hindamise menetlust mitte kohaldada.

22 Itaalia keskkonnaministeerium täpsustas 30. mai 2000. aasta kirjaga, mis edastati komisjonile alalise esinduse 16. juuni 2000. aasta noodiga, et piirkondlik dekreet nr 25/99 oli vastu võetud pärast Comitato di Coordinamento Regionale sulla Valutazione di Impatto Ambientale (Keskkonnamõju hindamise piirkondlik koordineerimiskomitee, edaspidi „koordineerimiskomitee") 22. oktoobri 1999. aasta heakskiitvat arvamust nr 3/76, mis omakorda viitas ehitusinseneri arvamusele, mida piirkondlikus dekreedis nr 25/99 ei olnud mainitud. Dekreedis ei selgitatud selle puudumist ega esitatud asjaolusid, mis piirkondliku juhtkonna otsust toetaksid.

23 24. oktoobril 2000 saatis komisjon Itaalia Vabariigile märgukirja, väites, et talle kättesaadavast teabest ei selgu, et Abruzzo maakond oleks kõnealuse projekti, mis on loetletud direktiivi 85/337 II lisas, suhtes kontrollinud, kas projekti olemus nõudis hindamist direktiivi artiklite 5–10 tähenduses.

24 Kuna komisjoni ei rahuldanud Itaalia ametiasutuste erinevad vastused sellele märgukirjale, esitas komisjon Itaalia Vabariigile 18. juuli 2001. aasta kirjaga põhjendatud arvamuse, andes talle kahekuulise tähtaja arvamuse järgimiseks vajalike meetmete vastuvõtmiseks.

Menetlus Euroopa Kohtus

25 Euroopa Kohus esitas Itaalia Vabariigile ja komisjonile mitmeid küsimusi ning nõudis neilt mitmete dokumentide esitamist. Eelkõige nõudis Euroopa Kohus Itaalia Vabariigilt kohtueelses menetluses viidatud ehitusinseneri arvamuse esitamist. Pärast vastuste ja dokumentide uurimist otsustas kohus vastavalt kohtu kodukorra artiklile 44a lahendada asi ilma kohtuistungita.

Põhiküsimus

Poolte argumendid

26 Komisjon rõhutab, et direktiivi 85/337 artikli 4 lõike 2 esimene lõigu alusel peab II lisas loetletud klassidesse kuuluvaid projekte hindama direktiivi artiklite 5–10 kohaselt, kui liikmesriigid leiavad, et nende omadused seda eeldavad. Direktiivi 85/337 artikli 4 lõike 2 teine lõik lubab liikmesriikidel muu hulgas kehtestada kriteeriumid või künnised, mis on vajalikud selleks, et kindlaks määrata, milliseid II lisas loetletud klassidesse kuuluvaid projekte peab hindama direktiivi artiklite 5–10 kohaselt.

27 Komisjon täpsustab, et Euroopa Kohtu 16. septembri 1999. aasta otsusest kohtuasjas C-435/97: WWF jt (EKL 1999, lk I-5613) tuleneb, et kui puudub õigusakt, mis täpsustaks *a priori* ja üldiselt, milliste projektide puhul peab läbi viima keskkonnamõju hindamismenetluse, on liikmesriikidel pädevus projekti hindamine ära jätta üksnes pärast selle projekti konkreetset uurimist, mille käigus selgitatakse põhjaliku hinnangu alusel välja põhjused, miks projekt ei saa avaldada keskkonnale mõju.

28 Itaalia Vabariik ei täpsustanud 12. aprilli 1996. aasta dekreediga *a priori* ja üldiselt, kooskõlas direktiivi 85/337 artikli 4 lõike 2 teise lõiguga, milliste projektide suhtes peab läbi viima keskkonnamõju hindamise. Dekreet piirdub viitega projektidele, mille puhul võidakse kontrollida, kas on vaja läbi viia keskkonnamõju hindamine. Nende hulka kuuluvad 12. aprilli 1996. aasta dekreedi lisas B loetletud projektid, eriti punkti 7 alapunktis g (asulavälised kõrvalteed) või punkti 7 alapunktis h (ümbersõiduteede ehitamine linnapiirkondades või olemasolevate, üle 1500 meetri pikkuste teede laiendamine nelja või enama sõidurajaga teedeks linnapiirkonnas) nimetatud projektid, mis vastavad direktiivi 85/337 II lisas, eriti punkti 10 alapunktides d ja e (lennuväljade, teede ja sadamate, kaasa arvatud kalasadamate ehitamine) loetletud projektidele.

29 Kuna projekt „Lotto zero" vastab neis sätetes nimetatud projektidele, oleks pidanud seda kontrollima, ja otsust jätta hindamine kooskõlas direktiivi 85/337 artiklitega 5–10 tegemata oleks pidanud selgelt ja täpselt põhjendama. Projekti hindamata jätmise otsuses ei mainita mingeid varem kindlaks määratud hindamiskriteeriume ega selgitata, kas 12. aprilli 1996. aasta dekreedi artikli 1 kuuendas lõigus nimetatud kontroll viidi läbi, või kui viidi, siis kuidas seda tehti. Piirkondliku dekreedi nr 25/99 põhjendamise viisist jääb mulje, et Abruzzo maakond ei kontrollinud, kas projekti oleks pidanud hindama kooskõlas direktiivi 85/337 artiklitega 5–10. Komisjon täpsustab oma repliigis, et dekreedis nr 25/99 viidatud koordineerimiskomitee arvamust pole talle kunagi esitatud.

30 Komisjon rõhutab, et kuigi direktiivi 85/337 artikli 4 lõikes 2 nimetatud kontrolli sisu ja mehhanismi täpsustati alles direktiiviga 97/11, mis muudab direktiivi 85/337, kuid ei ole käesoleval juhul kohaldatav, ei saa siiski nõustuda, et sisu ja mehhanismi täiesti ignoreeritakse ja et otsus on täielikult põhjendamata.

31 Muu hulgas on täiesti aluseta ja vastuolus Euroopa Kohtu praktikaga väide, et siseriiklike kohtute otsus lükata tagasi keskkonnakaitseühingute hagid takistab komisjonil kontrollida, kas liikmesriik on direktiivist tulenevad kohustused täitnud. Eespool mainitud kohtuotsusest WWF jt ilmneb, et siseriiklik kohus peab kontrollima, kas pädevad asutused on projekti mõju keskkonnale õigesti hinnanud. Sellegipoolest ei takista see Euroopa Kohtul tegemast otsust liikmesriigi kohustuste kohta, mis tulenevad direktiivi 85/337 artikli 4 lõikest 2, ja sellest tulenevalt on komisjonil, vastavalt EÜ artiklis 226 sätestatud pädevusele, kohustus sekkuda, et juhtida tähelepanu ühenduse õigusnormi rikkumisele.

32 Komisjon rõhutab lõpuks, et liikmesriik peab tegelema mitte üksnes riiklike, vaid ka kohalike ja detsentraliseeritud ametiasutuste rikkumistega.

33 Itaalia Vabariik meenutab tingimusi, milles Abruzzo maakond võttis vastu 15. novembri 1999. aasta piirkondliku dekreedi nr 25/99.

34 Itaalia rõhutab selle otsuse põhjenduste osas, et direktiivi 85/337 artikli 4 lõike 2 kohaselt võib igal üksikjuhtumil kontrollida, kas projekti peab hindama. Direktiiv näeb seega ette selge meetme vastuvõtmise enne projekti hindamist. Sellest tulenevalt on õigustatud lubada pädevatel ametiasutustel mitte vastata, kui

hindamist pole vaja, ja mitte vastu võtta formaalseid meetmeid, välja arvatud juhul, kui projektile peab tegema mõju hindamise.

35 Selline toimimisviis oleks 12. aprilli 1996. aasta dekreedi artikli 10 lõike 2 kohane, mille järgi siis, kui pädev ametiasutus arvab, et hindamist pole tarvis teha, ei pea ta vastama, mis vastab kontrollimenetluse lõpetamise otsusele.

36 Itaalia Vabariik igal juhul eitab väidetavat rikkumist, sest siseriiklik ametiasutus võttis koordineerimiskomitee arvamuse alusel vastu selge meetme, milleks oli dekreet nr 25/99.

37 Ta rõhutab, et nagu ilmneb eespool mainitud kohtuotsusest WWF jt, peab siseriiklik kohus kontrollima, kas pädevad asutused on projekti mõju keskkonnale õigesti hinnanud. Käesoleval juhul pidi Tribunale amministrativo de regionale del Lazio kontrollima projekti „Lotto zero" Associazione Italiana Nostra-Onlus'i ja Associazione Italiana per il World Wildlife Fund'i esitatud hagi alusel. 21. juuni 2000. aasta määrusega lükkas see kohus tagasi taotluse peatada selle projektiga seotud vaidlustatud otsuste täitmine.

Euroopa Kohtu hinnang

38 Kõigepealt peab meenutama, et EÜ artikli 226 kohaldamist ei mõjuta asjaolu, et liikmesriik on pannud vastutuse direktiivide rakendamise eest oma piirkondadele. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei või liikmesriik tuua vabanduseks oma

õigussüsteemi olukorda, et õigustada ühenduse direktiividest tulenevate kohustuste ja tähtaegade mittejärgimist. Kuigi iga liikmesriik võib vabalt omal äranägemisel siseriiklikult jagada õigusloomepädevust, vastutab ühenduse õigusest tulenevate kohustuste täitmise eest EÜ artikli 226 alusel ühenduse ees siiski liikmesriik üksi (Euroopa Kohtu 13. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-33/90: komisjon *v.* Itaalia, EKL 1991, lk I-5987, punkt 24; samuti selle kohta 1. oktoobri 1997. aasta määrus kohtuasjas C-180/97: Regione Toscana *v.* komisjon, EKL 1997, lk I-5245, punkt 7). Seetõttu ei oma käesolevas asjas tähtsust, et rikkumine tuleneb Abruzzo maakonna otsusest.

39 Komisjoni esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastuvõetavust ei mõjuta rikkumishagis käsitletud siseriikliku ametiasutuse otsuse vaidlustamine siseriiklikus kohtus ega ka siseriikliku kohtu otsus vaidlustatud otsuse täitmist mitte peatada. Siseriiklikes kohtutes kasutatavad õiguskaitsevahendid ei saa takistada hagi esitamist EÜ artikli 226 alusel, sest nendel kahel menetlusel on erinevad eesmärgid ja tagajärjed (vt Euroopa Kohtu 17. veebruari 1970. aasta otsus kohtuasjas 31/69: komisjon *v.* Itaalia, EKL 1970, lk 25, punkt 9, ja 18. märtsi 1986. aasta otsus kohtuasjas 85/85: komisjon *v.* Belgia, EKL 1986, lk 1149, punkt 24).

40 Käesoleva hagiga seoses tuleb märkida, et direktiivi 85/337 artikli 4 lõike 2 esimese lõigu kohaselt peab II lisas loetletud klassidesse kuuluvaid projekte hindama, kui liikmesriigid leiavad, et projektide omadused seda eeldavad. Direktiivi artikli 4 lõike 2 teine lõik sätestab, et „liikmesriigid võivad muu hulgas täpsustada teatavad hinnatavate projektide liigid või kehtestada kriteeriumid ja/või künnised, mis on vajalikud selleks, et kindlaks määrata, milliseid II lisas loetletud klassidesse kuuluvaid projekte hinnatakse artiklite 5–10 kohaselt".

41 Euroopa Kohus on juba võtnud seisukoha, et direktiivi 85/337 artikli 4 lõike 2 teises lõigus on näitlikult loetletud meetodeid, mida liikmesriigid võivad kasutada, et määrata kindlaks, milliseid II lisasse kuuluvaid projekte tuleb hinnata direktiivi 85/337 tähenduses (eespool viidatud kohtuotsus WWF jt, punkt 42).

42 Järelikult antakse direktiiviga 85/337 liikmesriikidele kaalutlusõigus ning direktiiv ei takista neil teiste meetodite kasutamist, et täpsustada projekte, mis eeldavad keskkonnamõju hindamist vastavalt direktiivile. Seega ei välista direktiiv meetodit, mis seisneb selles, et iga asjaomase projekti eraldi uurimise põhjal või siseriikliku õiguse kohaselt nimetatakse direktiivi II lisasse kuuluv konkreetne projekt projektiks, mille keskkonnamõju ei hinnata (eespool viidatud kohtuotsus WWF jt, punkt 43).

43 Vaatamata sellele, et liikmesriigil on eelmises punktis nimetatud kaalutlusõigus, ei ole see iseenesest piisav, et välistada teatava projekti keskkonnamõju hindamist direktiivi mõttes. Vastasel korral saaksid liikmesriigid kasutada direktiivi 85/337 artikli 4 lõikega 2 antud kaalutlusõigust teatava projekti hindamiskohustusest vabastamiseks, kuigi projekti olemuse, suuruse või asukoha järgi võiks tal olla märkimisväärne mõju keskkonnale (kohtuotsus WWF jt, punkt 44).

44 Seetõttu, vaatamata liikmesriigi poolt projekti hindamise vajaduse väljaselgitamiseks valitud meetodile — kas kindlaksmääramine seadusega või projekti eraldi uurimise põhjal —, ei tohi kasutatud meetod ohustada direktiivi eesmärki, mille kohaselt ükski projekt, millel on tõenäoliselt oluline keskkonnamõju direktiivi tähenduses, ei peaks hindamisest kõrvale jääma, välja arvatud juhul, kui teatavat kõrvalejäetud

projekti võiks üldise kontrolli alusel pidada selliseks, mis keskkonnale tõenäoliselt mõju ei avalda (kohtuotsus WWF jt, punkt 45).

45 Käesoleval juhul on rikkumine seotud tee-ehitusprojektiga, mida kooskõlas direktiivi 85/337 üle võtnud Itaalia õigusaktiga ja direktiivi endaga oleks pidanud kontrollima, et kindlaks määrata, kas seda oleks pidanud hindama. Komisjon heidab Itaalia Vabariigile ette peamiselt seda, et ta ei põhjendanud Abruzzo maakonna otsust hindamata jätmise kohta, mis võimaldab oletada, et eelnevat kontrolli läbi ei viidud.

46 Esitatud dokumentide uurimisest ilmneb, et dekreet nr 25/99, millega Abruzzo maakond annab heakskiitva arvamuse eelkontrolli tulemuse kohta ja otsustab projektile hindamist mitte teha, on pealiskaudselt põhjendatud ja piirdub viitega koordineerimiskomitee heakskiitvale arvamusele. Viimati nimetatud arvamus, mis tuleneb komitee 22. oktoobri 1999. aasta koosoleku käsitsi kirjutatud protokollist, sisaldab ühte lauset, mis väljendab heakskiitvat arvamust ja viitab sellele, et selle arvamuse vastuvõtmiseks oli komiteele kättesaadav ehitusinseneri 6. juuli 1999. aasta arvamus nr 8634.

47 Nagu kohtujurist õigesti märgib oma ettepaneku punktis 33, ei ole see Euroopa Kohtu nõudmisel esitatud Teramo ehitusinseneriteenistuse arvamus projekti keskkonnamõju käsitlev arvamus, vaid pelgalt luba „üksnes hüdraulilistel eesmärkidel" Tordino jõe ületamiseks ja teatavate tööde teostamiseks. Itaalia Vabariigi poolt kostja vastusele lisatud dokument, mille tiitelleht annab vajalikud üksikasjad dokumendi olemuse kohta, ning mis oli esitatud Euroopa Kohtu nõudel, ei osutu kontrolli raames seaduse alusel nõutavaks dokumendiks. Muu hulgas puudub Euroopa Kohtul teave, mis võimaldaks järeldada, et pädev ametisasutus kasutas seda oma otsuse alusena.

48 Eeltoodust tuleneb, et eelkontrolli ei viidud läbi selleks, et kindlaks teha, kas projekti „Lotto zero" mõju peaks uurima ning komisjoni sõnastatud rikkumine on tuvastatud.

49 Sellegipoolest peab märkima, et kui ehitusinseneri arvamust ei oleks esitatud Euroopa Kohtu nõudel, oleks olnud võimatu kindlaks teha, kas kontroll viidi läbi või mitte. Peab märkima, et otsuses, millega pädev siseriiklik ametiasutus võtab seisukoha, et projekti omadused ei eelda keskkonnamõju hindamist, peab sisalduma või sellele peab olema lisatud kogu teave, mis võimaldab kontrollida, kas see põhineb piisaval eelkontrollil, mis on läbi viidud kooskõlas direktiivi 85/337 nõuetega.

50 Tuleb järeldada, et kuna Abruzzo maakond ei kontrollinud, kas projektile asulavälise ringmaantee ehitamiseks Teramos (projekt tuntud nimega „Lotto zero — Variante, tra Teramo e Giulianova, alla strada statale SS 80"), mis on direktiivi 85/337 II lisas loetletud liiki projekt, oli nõutav keskkonnamõju hindamine kooskõlas selle direktiivi artiklitega 5–10, siis on Itaalia Vabariik rikkunud selle direktiivi artikli 4 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

51 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Itaalia Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud jätta tema kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (esimene koda)

otsustab:

1. **Kuna Abruzzo maakond ei kontrollinud, kas projektile asulavälise ringmaantee ehitamiseks Teramos (projekt, mida tuntakse nimega „Lotto zero — Variante, tra Teramo e Giulianova, alla strada statale SS 80"), mis on nõukogu 27. juuni 1985 direktiivi 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta II lisas loetletud liiki projekt, oli nõutav keskkonnamõju hindamine kooskõlas direktiivi artiklitega 5–10, siis on Itaalia Vabariik rikkunud selle direktiivi artikli 4 lõikest 2 tulenevaid kohustusi.**

2. **Jätta kohtukulud Itaalia Vabariigi kanda.**

Jann Rosas La Pergola

Silva de Lapuerta Lenaerts

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. juunil 2004 Luxembourgis.

Kohtusekretär Esimese koja esimees

R. Grass P. Jann